

У краі зубчатага бору

Літаратары, навукоўцы, мастакі і музыканты прайшлі сцежкамі навукова-асветніцкай экспедыцыі "Дарога да святыняў".

**Ірына ТУЛУПАВА,
фота аўтара**

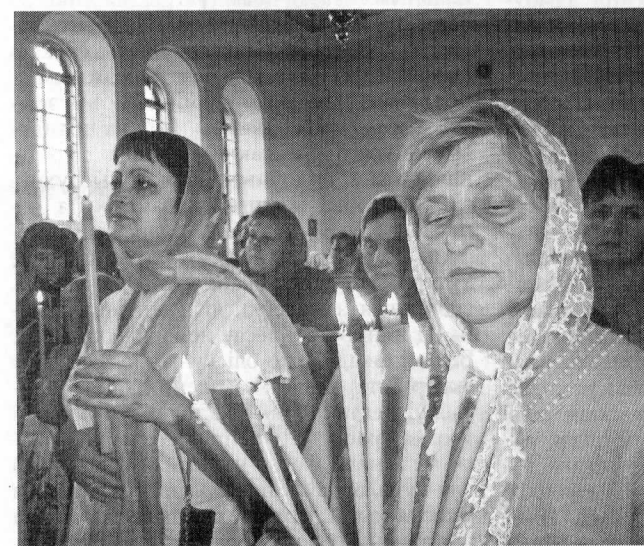
Адкуль пачынаецца паломніцкі шлях? Ад храма, дзе служыцца малебен у дарогу? Альбо яшчэ раней, з пакойчыка, дзе складаецца маршрут экспедыцыі? Дакладна не скажаш. Але відавочна, што з кожным крокам паломніцтва набывае ўсё большую духоўную моц.

Малебен у Свята-Духавым саборы сталіцы служылі найвышэйшыя прадстаўнікі духавенства. Паломнікаў блаславіў вікарый Мінскай епархіі епіскап Барысаўскі Венямін.

Па штогадовай традыцыі шлях з Мінска пралягаў праз Барысаўскі раён, праз Святое поле, дзе была яўлена Загор'е-Сталавіцкая ікона Пакрова Прасвятой Багародзіцы (пуцяводная для экспедыцыі).

Шчырая размова з народнай артысткай Беларусі Марыяй Захарэвіч.

Ірына Тулупава. У краі зубчатага бору

У малітве за Беларусь.

Святое поле. Зжатае жыта. Вышытыя валожкі на мітры і аблачэнні архіепіскапа Пінскага і Лунінецкага Стэфана. Беларусь! Тваю прыгажосць усялялі пакаленні таленавітых продкаў. Яна ўвасоблена ў архітэктуру сабораў, палотнах мастакоў, у музыцы ветру, што калыша харугвы хрэснага ходу...

Ад храма да храма. Ад сэрца да сэрца. Ад велічнай лампады з агнём ад Гроба Господняга да цёплых дрыготкіх агенчыкаў на свечках прыхаджан. Гэта таксама традыцыя: перадаваць Велікодны агонь з Іерусаліма ва ўсе куточки краіны!

У экспедыцыі — знаныя людзі краіны: народная артыстка Беларусі Марыя Захарэвіч; член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук Сцяпан Лаўшук; археолаг, доктар гістарычных навук, прафесар, навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Пётр Лысенка; пісьменнік, намеснік старшыні Рэспубліканскага грамадскага савета па справах культуры і мастацтва пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Анатоль Бутэвіч; паэт, загадчык аддзела паэзіі часопіса "Полымя" Вадзім Спрычан; заслужаны артыст БССР, дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Генадзь Забара. Сярод удзельнікаў — галоўны спецыяліст Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь Міхаіл Образаў; мастак, намеснік старшыні праўлення Мінскага гарадскога аддзялення Беларускага саюза музычных дзеячаў Сяргей Салохін; майстар залаташвейнага мастацтва Марыя Грыб; галоўны спецыяліст упраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Лія Балонкіна. Іх разам сабрала кіраўнік навукова-асветніцкай экспедыцыі, заслужаны работнік культуры, лаўрэат прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь "За духоўнае адраджэнне" Ніна Загорская. Палыманыя, шчырыя словы ўдзельнікаў экспедыцыі з заміраннем сэрца слухаюць у храмах і школах, у сацыяльных прытулках і бальніцах.

Сустрэча на Святым полі.

Словы захавальніка агню, протаіерэя Свята-Духава кафедральнага сабора Сергія Гардуна пра гісторыю краіны, знітаную з гісторыяй хрысціянства, пра асветнікаў, якія неслі людзям дабрыню і спагаду, кранаюць сэрцы. І людзі пытаюцца ў святара пра тое, што баліць, што блізкае і дарагое.

Прыпынкі. Кожны з іх — знакавы. На шляху паломнікаў была станцыя Лясная Баранавіцкага раёна і храм у гонар Казанскай іконы Божай Маці — на месцы, дзе стаяла хата, у якой нарадзіўся адзін з пачынальнікаў беларускага тэатра, першы народны артыст БССР Уладзіслаў Галубок.

Вёска Моўчадзь і хрэсны ход да храма ў імя святых апосталаў Пятра і Паўла, якому каля 150 гадоў. Каля яго — векавыя клёны, каменны крыж на магіле пахаванага тут жа святара — у выглядзе камля ад дрэва. Народныя майстры заўсёды былі пры храмах. "Цвяток радзімы васілька" — на ручніках і абразях у многіх сучасных вясковых цэрквах.

Па дарозе ў паломніцкім аўтобусе згадваем: на Талачыншчыне нарадзілася Вера Вярба, з гэтых жа мясцінаў — Алесь Петрашкевіч. У вёсцы Высокі Гарадзец Сенненскага павета Магілёўскай губерні (цяпер Талачынскі раён Віцебскай вобласці) з'явіўся на свет Міхась Зарэцкі.

Лёзненскі раён. Адзіныя на Беларусі афіцэрскае могілкі. У гады Другой сусветнай вайны на гэтых шматпакутных землях загінуў кожны другі жыхар.

Краязнаўчы музей у Гарадку. Сустрэча праз гады дачкі з бацькам. Адна з удзельніц экспедыцыі Галіна Біруля ўбачыла на стэндзе фота бацькі, партызана Пятра Гуляева, які загінуў у далёкім 1941 годзе. І тут жа распавяла пра тое, што ведала сама пра роднага чалавека і яго апошнія дні.

Гарадскі пасёлак Ула: хрэсны ход да храма ў гонар Святой Троіцы — помніка архітэктуры XIX ст. У пасёлку Ула Лепельскага павета Віцебскай губерні нарадзіўся Іван Хруцкі.

Свята-Георгіеўскі храм у гарадскім пасёлку Асвея Верхнядзвінскага раёна. Вёска Сар'я і царква Успення Прасвятой Багародзіцы. Храм не падобны на іншыя — не з цыбулінкамі, а шпілямі. Калісьці яго будоўлі спрыяў Ігнацій Лапацінскі. Дзеля таго, каб храм з'явіўся, называў яго не культавай будовай, а свецкай. І толькі праз гады яго асвятлілі як царкву.

Вёска Празарокі. Агульнаадукацыйная школа, дзе вучні з захваленнем і гонарам за сваю родную старонку далучаюцца да краязнаўчай працы. Тут першага верасня ўрачыста адкрылі музей Ігната Буйніцкага.

І, нарэшце, Глыбокае — сталіца сёлетняга Дня беларускага пісьменства. Велічны кафедральны сабор у гонар Нараджэння Прасвятой Багародзіцы. Багаты на гісторыю і паданні, як і ўсе наведаныя за пяць дзён храмы і мястэчкі.

Традыцыйна на памяць пра сустрэчы ў гарадах і вёсках садзяцца адмысловыя Сады малітвы. У Празароках у такім садзе, які стаў часткай усебеларускага саду — сімвала супольнай малітвы за Беларусь, па прапанове пісьменнікаў і навукоўцаў сярод іншых з'явілася дрэва Ігната Буйніцкага, у Глыбокім — яблынькі Максіма Багдановіча і Максіма Танка.